

2016

ENERGIA
odNOWA

Adrian Wójcik &
Katarzyna Byrka

POLACY O ZMIANIE KLIMATU I POLITYCE ENERGETYCZNEJ

Raport z badania opinii publicznej zleconego w sierpniu 2016 roku przez WWF Polska w ramach projektu: „Wdrażanie Zrównoważonego Rozwoju na podstawie Odpowiedzialnej Społecznie Transformacji (WZROST)”, LIFE14 GIC/PL/000008.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ENERGIA
odNOWA

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE

Wstęp.

Raport stanowi podsumowanie pierwszej fali badań przeprowadzonych przez WWF Polska w ramach projektu LIFE_WZROST_PL. Celem badania było ustalenie, jaki jest poziom poparcia wśród Polaków dla rozwoju różnych form energetyki w Polsce. Sprawdziliśmy również, jakie są poglądy Polaków odnośnie zmiany klimatu oraz potrzebie prowadzenia polityki, która miałaby ograniczyć emisję dwutlenku węgla i zmianę klimatu.

Badanie zostało przeprowadzone na początku sierpnia 2016 roku metodą telefoniczną (CATI – *Computer Assisted Telephone Interview*) przez firmę 4P Research Mix Sp. z o.o. na próbie kwotowej 1000 Polaków dobranej ze względu na płeć, wiek, wielkość miejscowości zamieszkania oraz województwo. Dodatkowo, aby zapobiec zniekształceniom wynikającym z nielosowości doboru próby, dane zostały przeważone przez cechy socjo-demograficzne oraz wykształcenie osób badanych¹. Wszystkie raportowane wyniki zawierają poprawkę ze względu na strukturę próby.

Raport składa się z dwóch podstawowych części. W pierwszej z nich przedstawimy postawy Polaków wobec różnych form energetyki. W drugiej przyjrzymy się natomiast temu, co Polacy sądzą o zmianie klimatu.

Poparcie dla różnych form energetyki

Jednym z celów badania było sprawdzenie, na ile Polacy popierają rozwój różnych źródeł energii. Respondenci mieli odpowiedzieć na pytanie: „Jakie, Pana(i) zdaniem, powinny być kierunki rozwoju polityki energetycznej w Polsce w perspektywie najbliższych 20 lat? Czy powinno się dążyć do...”. Mieli ocenić 5 różnych form przyszłego rozwoju polskiej energetyki. Pytanie to było powtórzone za badaniami przeprowadzonymi przez CBOS w roku 2009², które używane były również w późniejszych badaniach przez European Climate Foundation³.

Dane pokazują, że preferowaną formą rozwoju energetyki dla Polaków pozostają odnawialne źródła energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej (por. Rysunek 1). Za takimi rozwiązaniami opowiada się odpowiednio 92,5 i 95,4% respondentów. Warto również zwrócić uwagę, że poparcie dla OZE, jak i zwiększania efektywności energetycznej przyjmuje wartości skrajne, tzn. ponad 60% respondentów zdecydowanie się zgadza, że te właśnie formy energetyki powinny być wspierane w przyszłości.

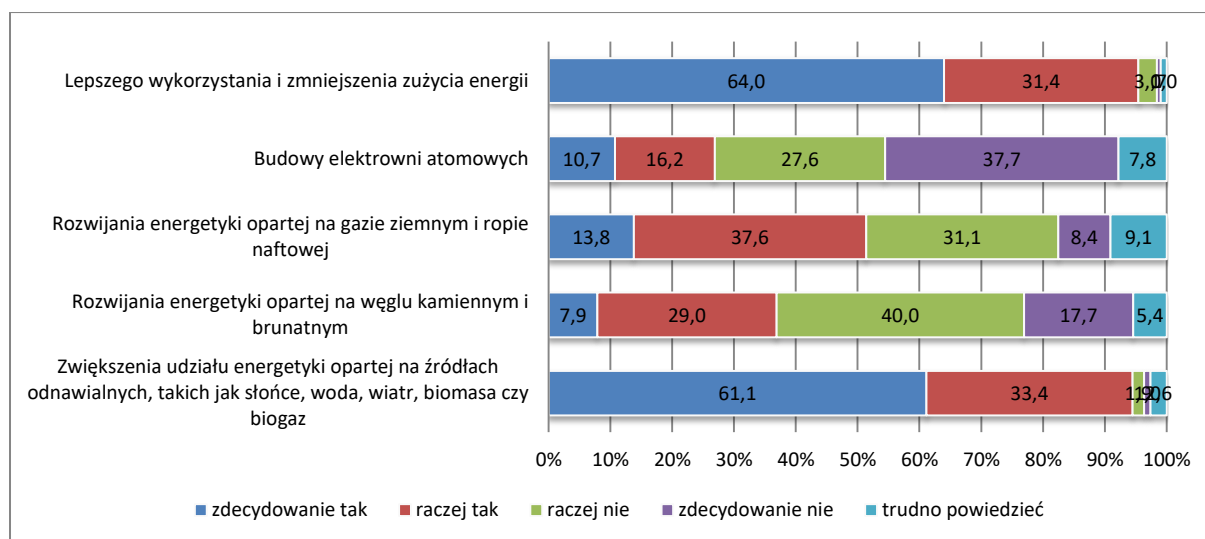
¹ Michael Battaglia i in., „Tips and Tricks for Raking Survey Data (a.k.a. Sample Balancing)”, *Proceedings of the Survey Research Methods Section*, 2004, 4740–45.

² Magdalena Gwiazda i Agnieszka Kolbowska, „Polacy o zmianach klimatu” (Warszawa: Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2009).

³ Janina Pietrzak i Adrian Wójcik, „Emerging ideological cleavage on climate change attitudes in Poland”, 2014.

Na tym tle o wiele niższe jest poparcie dla energetyki konwencjonalnej: węglowej (wspieranej przez 36,9% respondentów) oraz opartej na gazie ziemnym i ropie naftowej (popieranej przez 51,4% respondentów). Najniższe poparcie otrzymuje natomiast poparcie dla rozwijania w przyszłości energetyki atomowej – wspieranej przez 26,9% respondentów. Jednocześnie warto zauważyć, że wyniki prowadzonych badań nie odbiegają znacząco od tych uzyskanych w wyniku innych projektów badawczych prowadzonych na próbach reprezentatywnych. Pokazują jednak, że wysokie poparcie dla odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej jest wynikiem stabilnym, który zdaje się nie podlegać mocnym fluktuacjom. Podobnie, stabilnym wynikiem jest stosunkowo niskie poparcie dla brudnych źródeł energii – energetyki węglowej oraz opartej na gazie ziemnym – oraz dla energetyki atomowej.

Rysunek 1 Jakie, Pana(i) zdaniem, powinny być kierunki rozwoju polityki energetycznej w Polsce w perspektywie najbliższych 20 lat? Czy powinno się dążyć do...

Wysoki poziom aprobaty zauważyliśmy również w pytaniach dotyczących specyficznych form wspierania przez państwo polskie różnych form energetyki (por. Rysunek 2). Najniżej oceniona została propozycja obniżenia podatku VAT dla samochodów o napędzie elektrycznym. Najwyżej zaś propozycja, aby przyznać ulgę podatkową dla osób, które dokonują termomodernizacji domu. W przypadku żadnego z rozwiązań nie obserwuje się jednak poparcia (liczone są głosy osób, które wybrały odpowiedzi *zdecydowanie tak* i *raczej tak*) poniżej 79 procent. Wyniki przeprowadzonego badania pokazują znowu, że osoby badane są przychylne wobec różnych form wspierania działań, które mają się przyczynić do większej efektywności energetycznej.

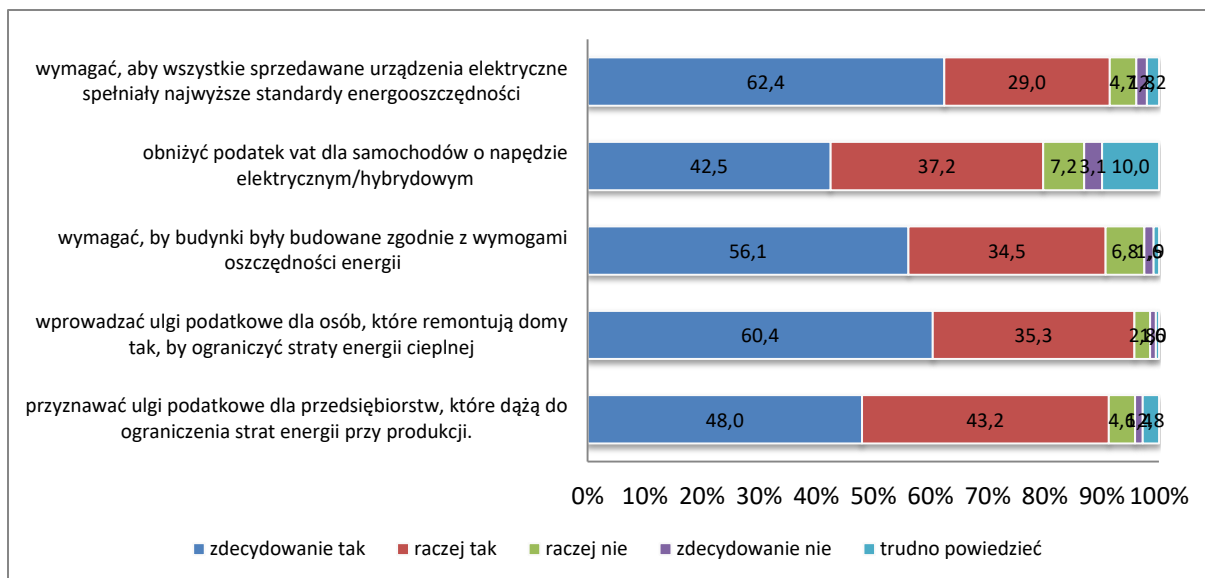
Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ENERGIA
odNOWA

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE

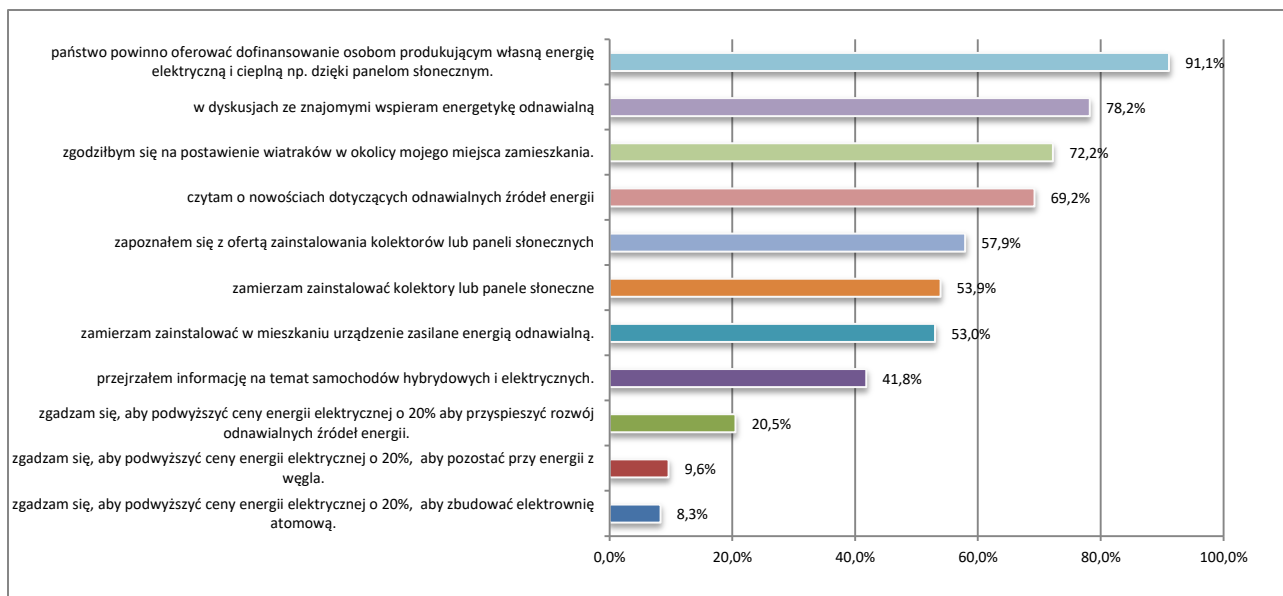

Rysunek 2 Na ile uważa Pan(i), że Państwo powinno wspierać następujące działania:

W ostatniej serii pytań respondenci wyrażali przekonania odnośnie specyficznych zachowań związanych z oszczędzaniem energii oraz opisywali, na ile oni sami rzeczywiście je wykonują. Spytailiśmy również o poparcie dla wzrostu cen energii, jeśli ten miałby wynikać z dofinansowania budowy nowych elektrowni. Okazuje się, że Polacy są raczej niechętni ponoszeniu kosztów finansowych związanych z rozwojem energetyki i to niezależnie od tego, jakiego typu źródła energii to dotyczy. Poniżej 10% Polaków zaakceptowałoby podwyższenie cen energii, jeśli miałyby to służyć rozwojowi energii węglowej lub atomowej. Nieco więcej poparłoby rozwiązanie, jeżeli pieniądze miałyby posłużyć rozwojowi odnawialnych źródeł energii. Nawet i tu jednak odsetek poparcia jest stosunkowo niski (20,5%), zwłaszcza jeżeli porównywać go z deklarowanym wysokim poparciem ogólnym dla odnawialnych źródeł energii. Jest to jednocześnie zgodne z wynikami badań nad uwarunkowaniami postaw Polaków wobec różnych form energii, które pokazują, że najważniejszym kryterium rozwiązań energetycznych jest przede wszystkim ich koszt dla indywidualnego odbiorcy⁴. Jednocześnie stosunkowo wysokie pozostaje deklarowane zainteresowanie różnymi formami energetyki odnawialnej oraz energetyki w ogóle. Zwłaszcza zastanawiające jest wysoka wyrażana chęć zainstalowania kolektorów lub paneli słonecznych. Ponad 50% Polaków rozważa zainstalowanie tego typu instalacji. Wyniki pokazują więc, że postawy wobec odnawialnych źródeł energii w Polsce są bardzo pozytywne, jeżeli nie wiążą się z koniecznością poniesienia osobistych kosztów.

⁴ OFGEM, „OFGEM Consumer First Panel”, 2011; RWE, „Co Polacy sądzą o rynku energii?”, 2014.

Rysunek 3 Poparcie dla różnych zachowań związanych z energetyką. Odsetek osób, które popierają dane rozwiązanie.

Postrzeżenie zmiany klimatu:

W badaniu pytaliśmy również o poglądy Polaków na temat zmiany klimatu. Większość klimatologów nie ma wątpliwości co do podnoszenia się temperatury globalnej oraz co do tego, że działalność człowieka i przemysłowa emisja gazów cieplarnianych leży u źródeł tych zmian. Przekazanie i rozpowszechnienie tej wiedzy w społeczeństwie jest sporym wyzwaniem. W badaniu respondenci zostali zapytani o to, na ile są przekonani, że zmiana klimatu jest spowodowana działalnością człowieka, a na ile uważają, że jest zjawiskiem naturalnym. Zadane zostało również pytanie o to, czy sądzą, że zmiana klimatu może zostać jeszcze powstrzymana. Jedną z przyczyn, dla których podejmowanie działań przeciwko zmianie klimatu może być utrudnione jest przekonanie o ich nieskuteczności, a zwłaszcza o tym, że zmiany klimatu nie mogą zostać powstrzymane. W dotychczasowych badaniach opinii publicznej przekonanie to nie było dotychczas dokładniej testowane.

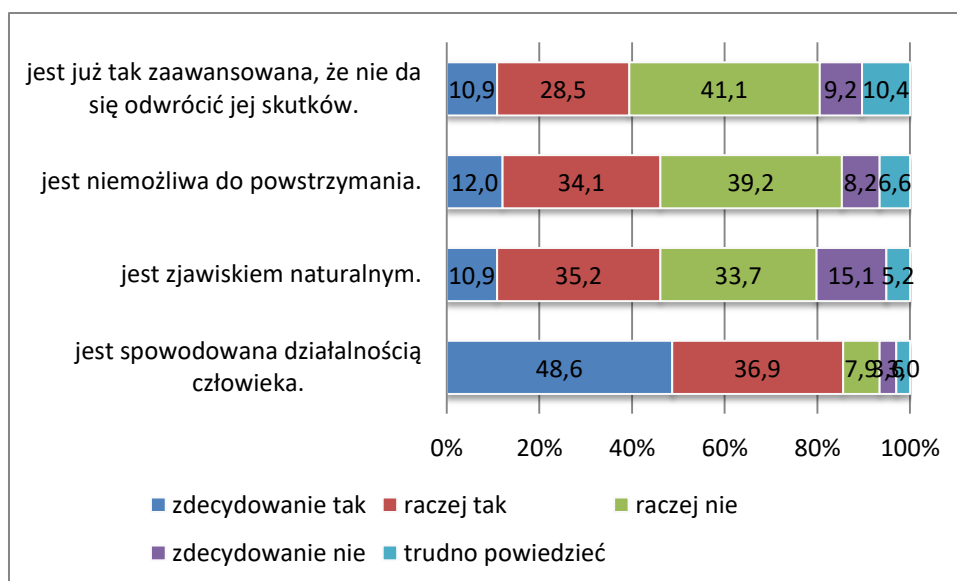
Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ENERGIA
odNOWA

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE

Rysunek 4 Odpowiedź na pytanie: *Czy myśli Pan(i), że zmiana klimatu...*

Wyniki badania wskazują, że większość Polaków zgadza się ze stwierdzeniem, że zmiany klimatu są spowodowane działalnością człowieka (por. Rysunek 4) – ze stwierdzeniem takim zgadza się 85,5% respondentów. Mamy tu do czynienia z pewnym paradoksem, bo jednocześnie prawie połowa respondentów zgadza się do pewnego stopnia ze stwierdzeniem, że zmiana klimatu jest zjawiskiem naturalnym. Wyniki te wskazują, że istnieje duża niepewność, co do wiedzy o zjawiskach klimatycznych, i że przy udzielaniu odpowiedzi może decydować sama forma zadania pytania. Jednocześnie warto zauważyć, że pomimo tego wśród badanych respondentów przeważa przekonanie o antropogenicznym charakterze zmian klimatycznych.

Jeżeli chodzi o przekonanie o nieodwracalności zmian klimatycznych, to Polacy są raczej optymistami – około połowa z nich nie zgadza się ze stwierdzeniem, że zmiany klimatu nie da się powstrzymać.

W badaniach pytaliśmy się również o to, na ile poważnym zagrożeniem jest zmiana klimatu. Respondenci zostali poproszeni o oszacowanie zagrożenia dla świata jako całości, Polski oraz dla samej osoby badanej i jej rodziny (por. Rysunek 5). Badani ocenili zmianę klimatu jako zagrożenie bardzo ważne dla świata (61,8%), Polski (62,9%) oraz dla nich samych i najbliższej rodziny. Na tle dotychczasowych badań dotyczących oceny zagrożenia związanego ze zmianą klimatu jest to wyjątkowo wysoki wynik.

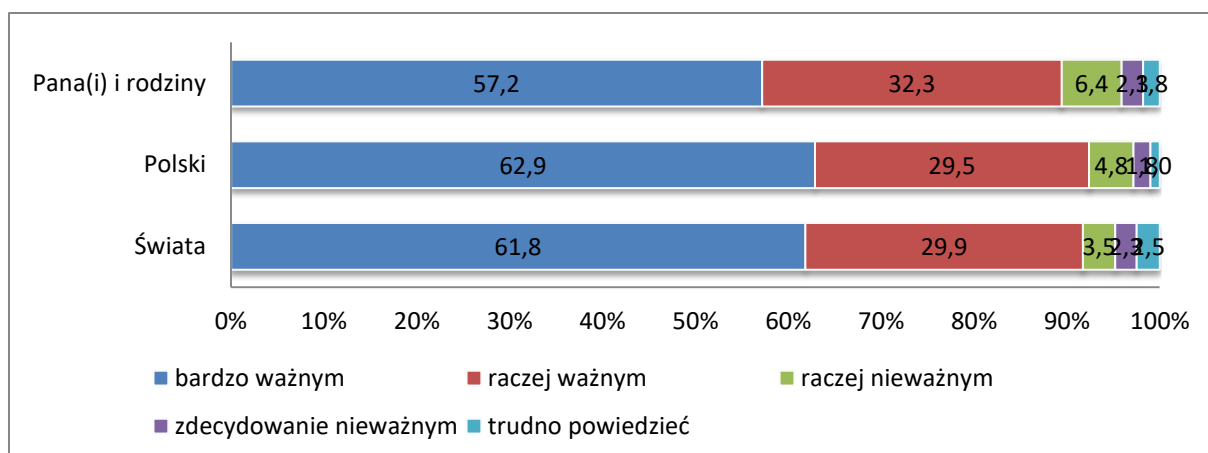
Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ENERGIA
odNOWA

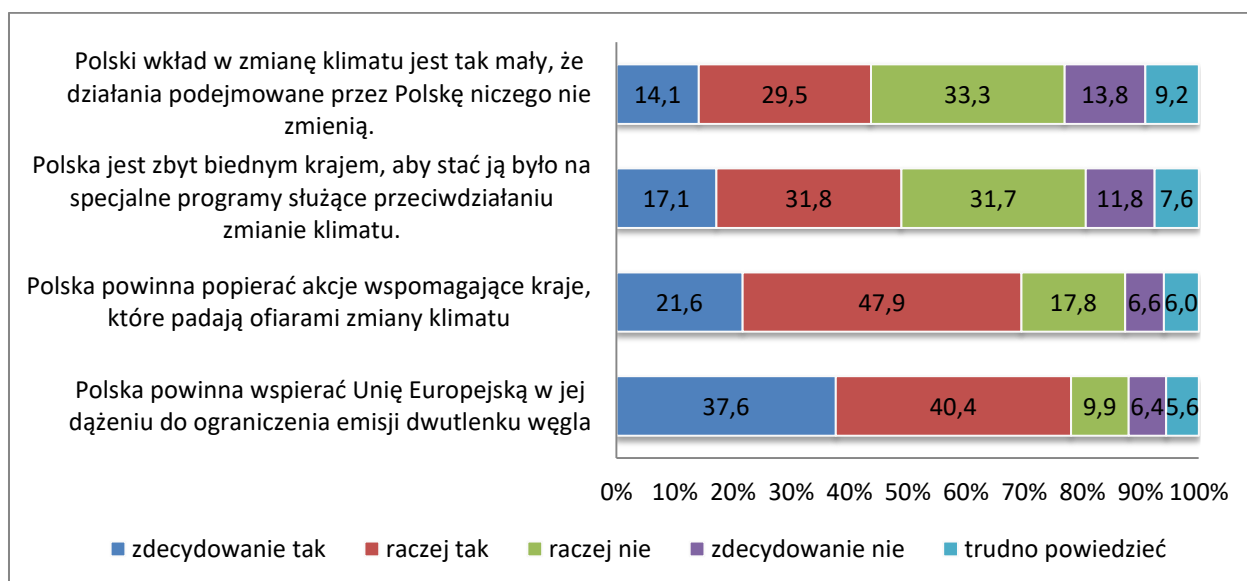

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE

Rysunek 5 Odpowiedź na pytanie: Jak ważnym problemem jest, Pana(i) zdaniem, zmiana klimatu dla?

Respondenci byli proszeni również o odpowiedź na szereg pytań dotyczących ich poparcia dla różnych form polityki klimatycznej. Odpowiedzi respondentów pokazują dwie rzeczy. Po pierwsze więc, zdecydowana większość z nich (78%) uważa, że Polska powinna wspierać Unię Europejską w prowadzeniu działań mających na celu ograniczenie emisji dwutlenku węgla. Wysoka jest również zgoda na poparcie akcji wspomagających kraje, które padają ofiarami zmian klimatycznych. Tego typu działania popiera 69,5% procenta badanych. Jednocześnie jednak większość respondentów (48,9%) zgadza się z opinią, że Polska jest zbyt biednym krajem, by inwestować w specjalne programy, które mają służyć przeciwdziałaniu zmianie klimatu. Podobnie, stosunkowo duży odsetek respondentów (33,6%) uważa, że wkład Polski w zmianę klimatu jest potencjalnie tak mały, że nie ma sensu, aby Polska podejmowała specjalne działania przeciwko zmianie klimatu.

Rysunek 6 Poparcie dla polityki klimatycznej. Procenty odpowiedzi.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ENERGIA
odNOWA

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE

Wydaje się więc, że w dziedzinie polityki klimatycznej mamy do czynienia z tym samym problemem, co przy ocenie indywidualnych zachowań prośrodowiskowych i powiązanych z nimi kosztów. Większość respondentów popiera działania Unii Europejskiej, o ile tylko nie łączą się one ze zbyt dużymi kosztami ponoszonymi przez Polskę.

Podsumowanie:

Wyniki przeprowadzonych badań pozwalają wyciągnąć dwa podstawowe wnioski. Deklarowanemu poparciu dla OZE i stosunkowo niskiemu poparciu dla tradycyjnych form energetyki towarzyszy niechęć ponoszenia osobistych kosztów związanych z dofinansowaniem odnawialnych źródeł energii. Podobnie, jeżeli chodzi o zmianę klimatu – Polacy postrzegają ją jako realne zagrożenie. Są też przekonani o tym, że to działalność ludzka odpowiada za zmianę klimatu. Problemem jest jednak przekonanie ich o tym, aby uznali, że Polska jest krajem dość bogatym by włączyć się w akcję przeciwdziałania zmianie klimatu, i że jej wkład mógłby coś zmienić.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

ENERGIA
odNOWA

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE